

Redakcija, ekspedīcija un kantoris
Rīgā, Citadelē, Muižas ielā Nr. 1.

Tālrūpi:

Galvenam redaktoram 23907.
Redakcijas locekļiem un kantoriem
23861.

Redakcijas runas stundas: 16—18.

Manuskriptos atzīmējams autora vārds,
adrese un honorāra lielums. Neizlietotus
rakstus redakcija uzglabā 3 mēnešus.

L A T V I J A S K A R E I V I S

Desmitais gada gājums.

Studējumu maksa:
Priekšpusē par viens. petit rindīgu Ls 1.00
Tekstā par viens. petit rindīgu. " 1.—
Firmu un izprieču slud. " 0.30
Pārējie " 0.30
Kaža iestādēm " 0.12
Kareivjiem un darba meklētājiem " 0.01
+ 5% slud. nod.

Abonēšanas maksa:
par 1 mēnesi ar piesūtīšanu . . . Ls 2.00
" 3 " " " " " " " " " " " 6.00
" 6 " " " " " " " " " " " 12.—
" 12 " " " " " " " " " " " 22.—



Virsnieku kursu vadība, pasniedzēji un virsnieki-eksterni pēc pārbaudījumu pabeigšanas. Sēž: vidū virsnieku kursu priekšnieks pulkv. Bubindus, tam blakus pa labi mācību pārzinis plkv. Mūrnieks, pulkv. Vāls; pa kreisi pulkv. Vanags. Stāv no kr.: virsl. Mārtiņsons, pulkv.-l. Muchks, virsl. Briedis, kapt. Mednis, Miķelsons, virsl. Kreics, Mednis, kapt. Rekke.

Uz Vidzemes artilērijas pulka 10. gada svētkiem

vakarrīt ieradās Rīgā arī igauņu viesi: 1. un 2. divīziju artilērijas priekšnieki pulkv.-leitn. Leets un pulkv.-leitn. Borkmanis; 3. bateriju komandieri — kapteinis Derviks, leitn. Rass un ltn. Treifelds; 4. virsdiēnista instruktori. Viesus stacijā sagaidīja pulka komandiers ar virsnieku saimi.

Priekšpusdienā pulkv.-leitn. Leets un Borkmanis nodeva vizītes kaža ministram, armijas komandieram un viņa štāba priekšniekam, garnizona priekšniekam un artilērijas inspektoram. Pl. 14 viesus uzņēma pusdienās pulka virsnieku klubā. Tie atveduši Vidzemes pulkam skaistas dāvanas — 2 masīvus sudraba kausus ar uzrakstiem.

Svētku ievadījumam pl. 15,30 Krusta baznīcā notika dievkalpojums, kurā noturēja garnizona mācītājs J. Teriņš. Uz dievkalpojumu bij ieradusies: kaža ministrs A. Ozols, garnizona priekšnieks ģen. Goppers, Rīgas pils. galva A. Krieviņš, Valmieras apr. priekšnieks Kīselis, priekšstāvji no artilērijas un kajnieku pulkiem.

Pēc dievkalpojuma kaņavīri gājiena devās uz Braļu kapiem, kur rīc. J. Teriņš noturēja aizlūgumu un pulka komandiers pulkv. Šenfelds nolika vainagu.

Pirmo svētku dienu noslēdza ar Edv. Medņa lugas „Varoņlaiki“ izrādi Artilērijas kazarmēs.

Sodien: pulkst. 9 parade Artilērijas kazarmēs; pulkst. 11 kopējas pusdienas; pl. 14.30 militārās sacīkstes hipo-dromā; pl. 20 koncerts-balle kaņavīriem Mazā Gildē; pl. 22 rauts Armijas virsnieku klubā.

Ar Triju zvaigžņu ordeni un goda zīmi apbalvotie Vidzemes artilērijas pulka kaņavīri.

IV šķira:
saimniecības priekšnieks pulkvedis-leitnants Peteris Užāns, vecākais medicīnas ārsts pulkvedis-leitnants Richards Hjords, vecākais veterinārārsts pulkvedis-leitnants Erichs Rusaus.

V šķira:
kapteinis Valters Zaķis, kapteinis Adamirs Lipinskis, kapteinis Edgars Berziņš, kapteinis Johans Jekabs Fastena, virsleitnants Valdemārs Grāvelis, virsleitnants Alfreds Liniņš, virsleitnants Jānis Kaucis, virsleitnants Ernests Liepiņš, virsleitnants Elmārs Bīte, virsleitnants Arvids Liepiņš, III šķiras kaža ierēdnis Karlis Žanis Ozoliņš, IV šķiras kaža ierēdnis Karlis Berziņš, virs-seržants Jānis Greinis.

I. pakāpes goda zīme:
virsseržants Ādolfs Maziņš, virsseržants Rūdolfs Berziņš, vecākais veterinarfeldšers virsseržants Aleksandrs Obeltis.

II pakāpes goda zīme:
seržants-telefonists Pavils Meijers Millers, seržants Žanis Kārklis, vecākais rakstvedis Jānis Zigmunds, dižkareivis Bernhards Zaboklickis.

III pakāpes goda zīme:
vecākais rakstvedis Ernests Markūts, vecākais rakstvedis Peteris Apeimanis, vecākais rakstvedis Teodors Millers, vecākais kalējs Paulis Grebzdē, vecākais kalējs Aleksandrs Bonzaks.

Oficialā daļa.

Valsts Prezidenta pavēle
armijai un flotei
1929. g. 4. oktobrī.
Nr. 464.

§ 1.

Kurzemes artilērijas pulka virsleitnantu Juri Alksni dienestā labā pārvietoju uz Zemgales artilērijas pulku un paaugstinu kapteina dienesta pakāpē, skaitot izdienu no š. g. 1. septembra.

§ 2.

Pārvietoju dienesta labā:
Kaža skolas kapteini Kristapu Kārklīņu uz Armijas štābu,
Bruņoto vilcienu pulka kapteini Nikolaju Upīti uz Kaža skolu,
Kaža skolas virsleitnantu Eduārdū Riekstiņu uz Vidzemes artilērijas pulku,
Galvenās intendantūras pārvaldes kaža ierēdni Juri Dumpi uz intendantūras galveno partikas noliktavu,
Intendantūras Liepājas noliktavas kaža ierēdni Jūliju Spalviņu uz Galveno intendantūras pārvaldi un
Galvenās intendantūras pārvaldes kaža ierēdni Aleksandri Jujānu un Intendantūras Liepājas noliktavu.

§ 3.

Maksimālo vecumu sasniegušo 11. Dobeles kajnieku pulka bataljona komandieri pulkvedi-leitnantu Dāvidu Veisu atstāju kaža dienestā uz vienu gadu.

Valsts prezidents G. Zemgals.
Kaža ministrs A. Ozols.

Vācijas agrāko kaķakuģi piedāvā Latvijai kā ledlauzi.

Viena no Vācijas firmām piedāvā jūrniecības d-tam pirkšanai vienu no agrākiem Vācijas kaķakuģiem, kas pēc firmas domām varētu ar labām sekmēm izpildīt Rīgas ostas ledlauža vietu. Piedāvātais kuģis ir 43 mtr. garš, 8,30 mtr. plats, 640 ton. br. tilpuma un viņa mašīnas ir 1100 zirgu spēka jaudas. Viņš maksājot 150.000 vācu markas. Šī ledlauža apkalpošanai nepieciešama 55 viru liela kuģa komanda. Ja aizrāda, ka mūsu ledlauzi „Kr. Valdemārs“, kas ir četras reizes lielāks un spēcīgāks par piedāvāto kuģi, arī apkalpo 55 viru liela komanda.

Saimnieciskās padomes

uākamā sēde notiks 11. okt. Šajā sēdē apspriedīs jautājumu par cietu cenu ieviešanu tirdzniecībā, kas jau vairākkārt apspriests negodīgas konkurences apkarošanas apspriedēs. Bez tam iztirzās arī sertifikātu jautājumu. Referātu par sertifikātiem nolasīs rūpniecības nodaļas v. i. Kalnozols.

Latvijas preču paraugu izstādes ārzemēs.

Finansu ministrija savā laikā pieprasīja ziņas no mūsu ārzemju konsulātiem, vai nebūtu iespējams ārzemēs sarīkot Latvijas preču propagandēšanas izstādes. Londonas ģeneralkonsulāts paziņojis, ka izstādi varētu noorganizēt konsulāta telpās uz pāris nedēļām. Pragas ģeneralkonsulāts ziņo, ka šeit mūsu preču eksponātus varētu novietot Pragas preču muzejā.

Diplomatiskā kronika.

Vakar Rīgā ieradās mūsu līdzšinējais sūtņis Estija Seskis. Ar ziņojumu valdībai no Kaugas Rīgā ieradies mūsu sūtņis Lietuvā Liepiņš. Sodien uz Maskavu izbrauca mūsu sūtņiecības vadītājs Dr. Oliņš. R.

Universitātes svētku atskaņas ārzemju presē.

Helsinki profesors Brotherus pēc atgriešanās Somijā no Latvijas universitātes svinībām, devis laikrakstam „Uusi Suomi“ garāku interviju, kurā atstāstīta Latvijas universitātes vēsture un sniegta ļoti atzinīga atsauksme par tās tagadējo darbību. R.

Raiņa vakars Tērbatas universitatē.

Vakar Tērbatas universitatē sarīkoja nesen miruša dzejnieka Raiņa piemiņas vakaru, kurā Tērbatas pilsētas bibliotēkas direktors, rakstnieks Pukītss sniedza pārskatu par Raiņa dzīvi un literārisko darbību. Pukītss, kā zināms, pārtulkojis vairākus latviešu rakstnieku darbus igauņu valodā. Lta.

Somu aizsargi uz Estijas aizsargu manevriem.

Somijas aizsargu korpuss nolēmis sūtīt uz Tallinas aizsargu pulka manevriem, kas notiks no 12.—16. oktobrim, 50 virsniekus un 50 aizsargus, kuri 11. oktobrī ieradīsies Tallinā. Lta.

Piļsudka brauciens uz Itāliju.

Poļu laikraksti ziņo, ka maršals Piļsudskis pēkšņi esot nolēmis doties atpūtas ceļojumā uz Ziemeļītaliju. Daļa laikrakstu izsaka domas, ka maršals gribot vest kādas diplomātiskas sarunas, tāpat, kā savā laikā Rumanijā. Citi turpretim runā, ka Piļsudskis esot nopietni slims, par ko liecināt arī tas, ka viņam brauks līdz mājās ārst.

Pleškaitis bijis Voldemara dienestā?

Viļņā iznākošais lietuvju emigrantu laikraksts „Pirmyn“ nāk klajā ar apgalvojumu, ka Pleškaitis jau kopš ilgāka laika esot darbojies slepeni Voldemara dienestā. Savus teroristiskos pasākumus pret Voldemara valdību viņš esot rīkojis paša Voldemara uzdevumā, lai dotu tam pateicīgu agitācijas vielu pret Poliju. Visa Pleškaiša apcietināšanas afera esot tikusi norunāta jau augusta mēnesī Berlīnē, kur Pleškaitis saticies ar kādu Voldemara uzticības vīru.

Somijas sviesta eksports.

Septembra mēnesī no Somijas izvests 1030 tonnu sviests, pret 1027 tonnām 1928. gada septembrī un 800 tonnām 1927. gada septembrī. Š. g. pirmos 9 mēnešos izvests 13.224 tonnas sviesta (1928. — 10.534, 1927. — 12.562). Ta tad tekošā gada eksports jau pārsniedz 1927. gada skaitļus, kad Somija bija sasniegusi labākos rezultātus pēc kara. Turpretim 1905. gada (sviesta eksporta rekordgada) pirmos deviņos mēnešos eksports bija vēl drusku lielāks — 13.626 tonnas. Augšā minētais skaitlis — 13.224 tonnas par 9 mēnešiem — ir tikai drusku mazāks par visa pagājušā gada rezultātu — 13.376 tonnām. Ta tad var sagaidīt, ka Somijas sviesta eksports šīnī gadā pārsnēs visus līdzšinējos rekordus. Lta.

Kā pārdoti valdības kuģi Amerikā.

Savienoto Valstu finanšu ministrijas pārstāvis nolasīja parlamenta ziņojumu, kurā teikts, ka kaža laikā par 350 miljoniem dolāru uzbūvēta amerikāņu tirdzniecības flote esot pārdota privātam kuģniecības sabiedrībam par tikai 40 miljoniem dolāru. Tālāk ziņojumā teikts, ka no šīs niecīgās summas skaidrā nauda līdzšim samaksāti esot tikai 15 miljoni dolāru. — Šī ziņojuma nolasīšana izsaukusi amerikāņu jūrniecības aprindās lielu ievēribu. Sagaida asus uzbrukumus jūrniecības departamentam. Par šo lietu interesēties arī prezidents Huvers un uzdevis ģenerālprokuroram noskaidrot visos sīkumos kuģu pārdošanas apstākļus. Lta.

Franču tāllidotāji atradušies.

Reuters telegrafē no Osakas (Japānā): „No Charbinas ziņo, ka pazudušie franču tāllidotāji Kotsu un Bellonts vakar pēcpusdienā nolsaidušies Kovčincas sadzā, netālu no Tsitsikaras, Mandžūrijā“.

Sadursmes Berlīnē nerimstas.

Aizpagājušo nakti vairākas Berlīnes daļas notika sadursmes starp nacionālsociālistiem un viņu pretiniekiem. Simensštātē pieci nacionālsociālisti ievainoti ar nažu dūrieniem; trīs no viņiem cietuši ļoti smagi un ievesti slimnīcā. Lta.

Dumpis Kenon-Sitijas cietumā

aizvakarrīt izbeidzies ar aizbarikādējušos arestantu padošanos, pēc tam, kad galvenle dumpja vadoni bij izdarījuši pašnāvību. Nemieriem par upuri krituši pavisam 13 cilvēki, to starpā 6 cietumsargi. Lta.

Bandītu iebrukums Berlīnes juvelierveikalā.

Visu Rietumberlīnes policiju vakar vakarā sacēla kājās pārdrošs laupītāju iebrukums kādā juveliera veikalā netālu no Šarlottenburgas rātsnama. Divi bandīti piebrauca ar automobili pie veikala durvīm,

viens no viņiem piegāja pie kases, 50—60 pircēju klātbūtnē notrieca kasieri gar zemi un piesavinājās ap 400 marku, pēc kam izskrēja ārā uz ielu un kopā ar savu biedri automobili aizdrāžas prom. Bēgot noziedznieki sabrauca divas sievietes, kas ļoti smagi ievainotas. Bandītiem izdevies pazust. Lta.

Domstarpības ap grozījumiem Francijas jaunā budžetā.

Starp franču tautas vietnieku nama finanšu komisiju un finanšu ministri Šeronu izcēlušās domstarpības. Finanšu komisija izdarījusi valdības izstrādātā nakošā gada budžeta projektā tādas grozījumus, ka radies deficīts vesela viena miljarda franku apmērā. Finanšu ministrs aizvakar finanšu komisijā paskaidrojis, ka šāds komisijas solis nopietni apdraudot Puankarē ievadīto valsts finansiāla stāvokļa nostiprināšanu. Pie tam ministrs uzsvēris, ka viņš drīzāk atkāpšoties no amata, nekā uzņemšoties atbildību par šādu soli. Aizvakar, ka Havass ziņo, starp finanšu ministri un finanšu komisiju vienošanos vēl neesot izdevies panākt. Lta.

Tuksneša kārtības sargs.



Arī tuksnesī tādi vajadzīgi. Un pavisam moderni. Ne kameļu jātnieki, ne ugunīgā arābu kavalerija, ne nastu nesēji — ziloņi — bet bruņotie automobili. Tagadējie Marokas un Alžīras faktiskie īpašnieki franči šajās izslavētās laupītāju un pirātu zemēs nostājušies ar drošu kāju un stingri raugas, lai vietējas ciltis ieturētu kārtību un izrādītu cieņu pret privātpašumu. Apdzīvotākie Alžīras un Marokas novadi kultivēti tāda mēra, ka labierīcību ziņā tie maz atšķiras no Eiropas zemēm. Tur ierīkotas lieliskas šosejas, dzelzceļi. Un šē kārtību uztur parastā veidā. Daudz grūtāk pie-

spiest tuksneša brīvos dēlus ievērot eiropiešu likumus. Jo tie neuzskata par noziegumu karavanu, ciematu un nometņu ap-laupīšanu.

Pedējos gados Marokas un Alžīras policija bagātīgi apgādāta ar vietējiem apstākļiem piemērotiem bruņotiem automobiļiem — ieburcēju un laupītāju atgaitāšanai un vajāšanai. Tāds tuksneša kārtības sargs redzams uzņēmumā. Viņa bruņu tornis ar ložmetējiem un ātrā gaita tuksneša laupītājiem iedvēš pietiekošu cieņu pret franču varu.

Ārvalstu militārā dzīve.

Polijas armijas gaitas.
 Armijas kazarmēs pie Zvežinas izcēlies lielāks ugunsgrēks sardzes telpās, kurš pārgājis uz blakus esošām noliktavām. Neskatoties uz kareivju un ugunsdzēsēju pieliktām pūlēm, bez sardzes telpām nodeduša arī trīs noliktavas. Demlinā izved mēģinājuma lidojumus jaunkonstrueta Polijas lidmašīna, kuŗa izbūvēta pēc inž. kapt. Voronecka projekta. Lidmašīna ir vienplaksnis, būvēta no koka un metāla un paredzēta apmācību lidojumiem. Polijas valsts gaisa aizsardzības un indīgo gāzu biedrība sarīko no 6. līdz 13. oktobrim aviācijas un gāzu nedēļu. Sevišķi liela vērība paredzēta piegriest tautas plašāku masu iepazīstināšanai ar indīgām gāzēm un pretcīņu ar tām. Vēl tuvākā nākotnē biedrība paredzējusi izbūvēt plašu institutu interesentu teoretiskai un praktiskai apmācībai cīņai ar indīgām gāzēm. Instituta būves izdevumi aprēķināti uz divi milj. zlotu, neieskaitot visas vajadzīgas ierīces un piederumus. Atlikumu no gāzu nedēļas domāts izlietot šai instituta būves darbu uzskāšanai. **Amerikas rīkotās starptautiskās jāšanas sacīkstēs** Nujorkā no Polijas armijas jātniekiem piedalās rotmistrs Soslands, poručniks Starnavskis, por. Czovskis, por. Zgoželskis ar 12 zirgiem. Uz šīm sacīkstēm Polijas jātnieki rūpīgi gatavojušies apm. veselu gadu un paredz iegūt vairākas vērtīgas godalgas, starp citu paturēt savas rokās arī „Tautu Kausu“, kuŗu viņi ieguva agrākās sacīkstēs divas reizes no vietas, bet pag. gadā atdeva Vācijas jātniekiem. Belanos nāk. mēneša sākumā atklās jaunbūvēto centrālās fiziskās audzināšanas institutu. Zarež atklāts pieminekļs kritušiem Polijas brīvības cīnītājiem. Tādu pašu pieminekli paredzēts vēl tuvākā laikā atklāt arī kaujā pie Molotkovas kritušajiem otrā lejona karavīriem. Polija vairākas dienas viesojās **Francijas kara aviācijas komandiers generalis Barres** kopā ar plkv. Guilleman, majoru Pequin un kapt. Duma. Viesi apmeklēja un iepazīnušies ar Polijas kara rūpniecību vispārīgi, sevišķu vērību piegriežot aviācijas darbinācām un jauno lidmašīnu modeļiem. Varšavā jau vairākus gadus darbojas astoņklasīgi gimnazijas kursi armijas instruktoriem, kuŗu uzdevumā ietilpa instruktoru vispārīglokojošās zināšanas papildināt līdz pilnam vidusskolu kursa apmēram. Tagad šie kursi pārdevēti par karavīru gimnazijas kursiem un tos varēs apmeklēt ne tikai instruktori, bet arī vidusskolas mācības pārtraukušie kareivji. Mācības kursus notiek vakaros no plkst. 17 līdz 22 Armijas vienības, kuŗas ir karavīri, kuŗi vēlas apmeklēt šos kursus, šiem karavīriem dienesta pildīšana dod daž. atvieglojumus, kuŗi sekmē kursantu mācības. Pabeidzot kursus, kuŗi izturot attiecīgu pārbaudījumu, karavīri iegūst pilntiesīgu gatavības apliecību. Br.

Dzimtene.

Satiksmes uzlabošana. Atklātas: a) pasta palīgnodaļas vienkārsu un ierakstītu sūtījumu

operacijām: Bīksti — Tukuma apriņķa Bīkstu pagastā, Gravenderi — Jēkabpils apriņķa Daudzses pagastā, Mečani — Daugavpils apriņķa Varkavas pagastā, Mečiemis — Kuldīgas apriņķa Rendas pagastā; b) telefona palīgnodaļas: Birznieki — Rīgas apriņķa Zaubes pagastā, Zemei — Madonas apriņķa Litenes pagastā, Sīksti — Valkas apriņķa Gaujienas pagastā, Visla — Valkas apriņķa Palsmanes pagastā; c) sarakņu punkts: Kaleti — dzelzceļu stacijā, Priekules — Skuodas līnijās. Parveidotas: d) pasta un telefona palīgnodaļa par pasta un telegrafa kantori: Olaine — Rīgas apriņķa Olaines pagastā, e) pasta palīgnodaļas par pasta un telefona palīgnodaļām: Brodaiši — Ludzas apriņķa Pildas pagastā, Geistauti — Liepājas apriņķa Rucavas pagastā; f) telefona palīgnodaļas par pasta un telefona palīgnodaļām vienkārsu un ierakstītu sūtījumu operācijām: Gatartas telefona palīgnodaļa, Cēsu apriņķa Gatartas pagastā, pārveidota un pārdēvēta par „Jaundrusti“, Lidumi — Valmieras apriņķa Svēticma pagastā, Turaida — Rīgas apriņķa Turaidas pagastā, Ulbroka — Rīgas apriņķa Salaspils pagastā. Iekārtotas naudas pārvedumu un pakā operācijās Vīrešu pasta palīgnodaļā, Valkas apriņķī. Slēgtas: Bulļumuižas pasta palīgnodaļa, Rīgas apriņķī, Bulļumuižā. 2) Sarakņu punkts Ventspilī, silto vannu izstādē.

Ar mīetu noslepkavots. Gauru pag. Sīlīšku cīema ballītē 18 g. v. Jānis Jefremovs, ar mīetu tesisdamā pa galvu noslepkavojots Jāni Popovu. Vainīgais apcietināts.

Pašnāvība. Aiz dzīves apnikuma Balvos izdarījis pašnāvību, iešaujot no revolvera sev lodī galvā, 25 g. v. Nellija Egle. xs.

Ārzesmes.

Literariskā sacīkste Estijā.

Ceturtdien Estijas grāmatu izdevniecības sabiedrība „Lodus“ sarīkoja „Estonia“ zālē literarisku vakaru, kuŗā izdalīja godalgas izdevniecības sarīkotā literariskā sacīkstē par labākām atzītiem igauņu rakstnieku darbiem tekošā gadā. Pavisam bija iesūtīti 21 romāns, no kuŗiem tika godalgoti 5. Pirmo godalgu ieguva romāna „Puhastus tuli“ (Šķīstīšanas uguns) autors Adalberts Kiršenbergs, otro — Rudolfs Sirge par romānu „Rahu, leiba, maa“ (Miers, maize, zeme) un Richards Janno par romānu „Met-smees“ (Mežinieks). Trešo godalgu saņēma Ernests Krustens par romānu „Minewiku jaht“ un Edgars Sakss par romānu „Erak“ (Iebūvītijs). Lta.

Stāvoklis somu-vācu tirdzniecības līguma sarunās

ir joprojām ļoti kritisks. Ceturtdien Somijas ministru kabinets ārkārtējā sēdē mēģināja izstrādāt jaunus instrukcijas somu delegācijai Berlīnē. Apspriedē turpinājas arī aizvakar. Lauksaimnieku savienības padome ceturtdien noturēja sēdi, kuŗā konstatēja, ka jaunais vācu muitas tarifs izaucis somu lauksaimnieku aprindās lielas bažas. Vācijas aizsargmuitas uz sviestu somu lauksaimnieki redz šķērslī preču apmaiņas attīstībai abu valstu starpā, jo Somija būšot spiesta preces, kuŗas līdz šim ievestas no Vācijas, turpmāk ievest no citurienes, Padome nolēma sūtīt pie ministru prezidenta speciālu delegāciju. Delegācija aizvakar apmeklēja ministru prezidentu Kallio un aizrādīja, ka

Galvas pilsēta.

Zviedrijas kara ministrijas dāvana mūsu valsts prezidentam. Valsts prezidentu Zemgali apmeklēja Zviedrijas sūtņis Rīgā Reitersverds un pasniedza karaļa Gustava Adolfa metala bisti dabīgā lielumā. Bisti prezidentam dāvinājusi Zviedrijas kara ministrija ar lūgumu — novietot dāvinājumu prezidenta reprezentācijas telpās.

Val grozīt muitas tarifu? Finanšu ministrija 7. okt. sasauca gumijas fabriku, Rīgas biržas komitejas un fabrikantu biedrības priekšstāvju apspriedi, lai apspriestu jautājumu par gumijas izstrādājumu ievēdmuitas paaugstināšanu, jo vietējās fabrikas spēj apgādāt un apmierināt netiek vien iekšzemes, bet izved arī uz ārzemēm. Tr.

6000 ls vinnējis Liepājas burtiļcis. Vakar noskaidrojās, ka 6000 ls lielo premiju Sarkanā Krusta pēdējā izlozes dienā vinnējis uz lozi № 6753, Liepājas vācu avīzes „Libausche Zeitung“ burtiļcis Tondriks. Vinnestus sāks izmaksāt pirmdien, 14. okt. Izmaksa turpināsies līdz 30. decembrim š. g. U.

Rīgas skautu rudens parāde. Rīgas skautu rudens skate, sacīkšu rezultātu paziņošana un izcīnīto balvu pasniegšana notiks svētdien 13. oktobrī plkst. 10.30, Jauņneķu Kristīgās savienības sporta laukumā. Skautu vienībām jāierodas laukumā plkst. 10, līdz ņemot karogus un kopu karodziņus, bungas. Parādi komandēs Rīgas 1. novada inspektors vsmk. Z. Vikš-Sobolevskis. Skati izdarīs un balvas pasniegs organizācijas prezidents ģen. K. Goppers.

ISCO savā pēdējā sēdē nolēma dibināt novadu un pulciņu pārraudzībai ceļojošā instruktora amatu, kuŗa uzdevums sniegt padomus un rīkot novadu un to daļu kopnieku kursus, pārraugometnes, nodarības, celojumus, inspicēt novadus un vienības, pārbaudīt roveri, skautu un vilcēnu zināšanas un dot norādījumus.

Dr. A. Bīlmans 10. okt. laisā latviešu tirdzniecībai par tirdzniecību Ziemeļamerikas Savienotās Valstīs.

jaunās Vācijas sviesta muitas nopietni apdraudot Somijas lauksaimniecību. Ministru prezidents izrādīja delegācijai lielu pretimnākšanu, kādēļ domā, ka valdība tājākās sarunās ar Vāciju ņems vērā lauksaimnieku pārstāvju izteiktos aizrādījumus. Lta.

Plūdi Amerika.

Ziemeļ- un Dienvidkarolīnas štatos vairākus apgabalus piemeklējuši smagi plūdi. Plūdi piemeklējuši arī Džordžijas štatu, kur vairāki cilvēki noslīkuši un dažas pilsētīņas pilnīgi atgrieztas no ārpasaules.

VISSISUMĀ.

Uz Luisvilas-Mežvilas dzelzceļlīnijās, Kentuki štātā, izskrējis no slēdēm kāds dzelzceļvilciens, pie kam 21 persona ievainota, no tām viena smagi. — Atlantīksktijā ar sirdstrieku pīepesti miris Amerikas protestantiskās baznīcas galva bīskaps Džons Gardners Murs. — Baden-Badenē sanākusi starptautiskās reparāciju bankas organizācijas komiteja. Lta.

Naudas piesavinātāja dēkas. Jau ziņots, ka apcietināts 42 g. v. P. Biezais, kas kalpojot pie kāda uzņēmēja piesavinājis apm. 10.000 ls. Vakar B. nogādāja uz Liepāju. Viņš stāta, ka saņēmis 10.138 ls, no kuŗas sumas 800 ls izmaksājis strādniekiem. Liepājā kāda viesnīcā dzēris ar draugiem. Tad atbraucis uz Rīgu un apmeties „Liepājas“ mēbelētās istabās. Ķēniņa un Karļa ielu stūrī. Aizbraucis uz Daugavpili, Krustpili un beidzot pie paziņas Jēkabpils apkārtnē, kur policija viņu arī apcietinājusi. B. noliedz, ka naudu būtu piesavinājis, bet gan dzērumā viņam tā esot nozagta. Ir aizdomas, ka B. daļu naudas noslēpis. —t.—

No auto izsviestā sievietē, par kuŗu ziņojām, kā noskaidrojies, ir 31 g. v. Anna Šarkovska no Elizabetes ielas 25. Notikums norisinājies dzērumā.

Galvas pilsētas notikumu kronika.

Motocikleta sabraukts zēns. Vakar pils. bērnu alimnicā leveda 7 g. v. Aleksandru Bugekovo, no Kundziņsalas 1. līn. 30, kuŗu vārgi sabraucis kāds motociklists. Silmīnīcas administrācija par notikumu ziņojusi policijai, kas ievadījusi izkazi, lai noskaidrotu kur nelāme notikusi un kas ir vainīgais motociklists. Cietušā zēna stāvoklis atzīts par ārkārtīgi nopietnu.

Cietuši velosipedisti. Maizes izvadītājs Ādams Freibergs, no Sadovņikova ielas 39, neuzmanīgi vadot paļģū Marījas un Lāčplēša ielu stūrī sabrauca velosipedistu Jāni Griškānu, no M. Ķēniņu ielas 15. Pēdējam dragātas kājas. Divritenis salauzts. — Šofers Čakste, no Ropažu ielas 24, neuzmanīgi vadot vieglo automobili № 597 Katoļu un Gertrūdes ielu krustojumā sabrauca velosipedistu Alekseju Michailovu, no L. Maskavas ielas 161. M. satriekts ķermenī. Divritenis salauzts.

Neuzmanību sekas. Aiz šofera neuzmanības smagais automobīlis № 2233 M. Nometņu ielā pret namu № 54, sabrauca tramvaja līnijās remonstrādnieku Broņislavu Bonoku, no Dzīrnavu ielas 71. B. dragātas kājas. — Velosipedists Kārlis Aviņenis, no Augustīnes ielas 12, Marījas un Gertrūdes ielu stūrī sabrauca Karīni Lapšaku, no Tulas ielas 16.

Ar denaturēto spirtu bīstami saindējies 34 g. v. Glāfra Zariņa, no Gertrūdes ielas 82. Saindēšanās iemeslus noskaidro.

Pienākts gaŗnādzis. „Hartmana“ eļļas spīestuves noliktavā, vecā Jelgavas ielā 21/25, izsītot logu naktī tekjuvuši zagļi un nozaguši lielāku vātrumu sojas pupiņu un miltus. Kriminālpolicijai vien no gaŗnādzīem izdevies pienākt un tas ir Kārlis Bendrups. Viņa dzīves vietā atrasti 1050 kg sojas pupiņu milti, 350 ls vērtībā.

Nodejo mētelis un platmaļ. Kaulīga dejas skolā, garderobes telpās Hugo Mūlleram, no Bruņnieku ielas 93, nozagts mētelis un platmaļ. —t.—

Radiofons.

Šodien:

10.00. Pīestlēgums Doma draudzes dievkalpojumam (vācu valodā) Māras baznīcā. Prāv. Erdmans. 11.15. Pīestlēgums Miera draudzes dievkalpojumam (ar iesvētīšanu) Māras baznīcā. 12.35. Galdāmais laiks 14.00. Bērnu rīts. Pasakas, mūzika un dziesmas. Piedalās: Z. Špone, un Kr. Linde (pasakas), Z. Krievkaln (dziesmas) un Šņickovskis (vijole). 15.30. Agr. J. Fridenberg priekšl.: „Kas rudenī jāievēro eksport-sviesta ražotājiem“. 16.00. Agr. E. Tomsona priekšl.: „Ko dod „cukurrūpniecība lauksaimniekiem“. 16.30

»Temīdas bruņinieki.«

Noslēpumaina slepkavības afēra Parīzē.

Parīzē sabiedrības interesi pašlaik dzi- vi nodarbina kāda noslēpumaina slepkavības afēra. Pēdējā laikā vairāku franču laikrakstu redakcijas un dažas privātpersonas saņēma vēstules ar kādu „Temīdas bruņinieku“ parakstu, kuŗas sīki ziņots, kādos apstākļos un kur vēstules rakstītāji esot dzīvu aprakuši nelielā mežā pie Versajas kādu marķīzu de Šampoberu. Sākumā domāja, ka šīs vēstules ir vienkārša mistifikācija, bet pārmeķļojot norādīto vietu, izrādījās, ka vēstūju rakstītāji sāka patiesību. Minētā mežā atrada zemē ieraktu zārku, kuŗa iekšienē ar zemes virsu savienoja kāda metāla caurule — acimredzot, elpojama gaisa pievadīšanai. Zārka ieliktais pseidomarkīzs, kuŗš patiesībā ir kāds jau vairākkārt sodīts krāpnieks vārdā Klements Paskals, pēc arstu atzinuma vai nu noslāpis vai arī miris badā. „Temīdas bruņinieki“, kas pašī atzīstas par vainīgiem šīnī noziegumā, deklarē, ka esot rīkojušies, kā „taisnības gribas izpildītāji“ nespējīgo tiesu vietā. Tas redzams no vēstulēm, kuŗas viņi piesūtījuši laikrakstiem. Vienā no šīm vēstulēm teikts: „Francu justīcija ir vairs tikai tukša skāņa un to atklāti nonieva. Tādēļ mūsu organizācija pieņēmusi „Temīdas bruņinieku“ nosaukumu un nolēmusi uzstāt krusta karu, lai krāpnieki un citi noziedznieki pēc savu smieklīgi mazo sodu izciešanas saņemtu īstu sodu — nāvi. Mēs viens otram devuši svīnīgu zverastu turētis kopā un cīest klusu, zinot, ka par šī zverasta laušanu mums draud nāvē“. Tālāk seko pseidomarkīza naves apraksts: viņš, kā to drausmīgais atradums apstiprina, varējis savā zārkā pateicoties gaisa caurulei elpot un tādēļ miris tikai pēc ilgāka laika bada nāvē. Beidzot vēstule paziņo, ka „Temīdas bruņinieki sodīsot līdzīga karta arī citus noziedzniekus, ja radišoties vajadzība. Vienu vēstuli „Temīdas bruņinieki“ piesūtījuši arī sava uņņa mātēj, pie-

Raibais feļetons.

Fīumes iekarotājs.

Kā D'Anuncio atminās Duzi.

Šinīs dienās Itālija svin Fīumes ieņemšanas 10 gadu jubileju. Fīumi, kā zināms, uz savu roku iekaroja ar nelielu kara spēka daļu D'Anuncio. Pēc šīs „iekarošanas“ Fīumes stāvoklis gan sarežģījās. Bet itāļus ne tā intrēsē sekas, kā pats toreizējais iekarošanas fakts.

Galvenais varonis šajā jubilejā, protams, ir D'Anuncio. Tam itāļi šoreiz neuzgavilē kā dzejniekam, daiļu fražu varonim, bet kā īstam varonim, — drošsirdīga darba paveicējam.

Itāļu prese atcerās, kā D'Anuncio vadītie cīņas spēki, — pa sauszemi, gaisu, jūru devušies ieņemt Fīumi. Kādas vecas pils istabā vēl tagad griestos rāda caurumu, kuŗu izrāvusi lidotāju nomesta bumba. Pie kam sabojāts Paolo Veronezes dārgs gleznojums, ar ko bija parklati griesti. Bet tas nekā, ka vienai otrai mākslai nākas ciest, ja uzvaroši runā kara māksla. Bez tam šī sabojātā glezna tagad pievelk lielāku uzmanību, nekā agrāk nebijātā veida.

Iekot klatkvīti kāda saņņa izņemšanai kādā dzelzceļstacijā; šinī saņņī atrada pseidomarkīza drēbes. Nonavētais aferists sava laikā bija specializējies juvelieru aplaupīšanā ar kloroforma palīdzību; viņš bija nopircis kādu pīli Prierā (Priere) un ierīkojis tur īstas „cilvēku lamatas“ ar lielāko rafinētību. Pēc sava pēdējā soda izciešanas, kas nepārsniedza 2 mēnešus cietuma, Paskals bij ievadījis sarunas par savu meņuaru izdošanu. Laikrakstī sniedz par šo lietu gaŗus aprakstus un to iztāisa par sensacionēlu kriminalromanu. Daži laikrakstī izsaka aizdomas, ka Paskals pats esot insecņejis savu aprakšanu, lai iztāisītu lielisku reklamu savai grāmatai, bet ka kaut kāds neparedzēts incidents bijis par īemeslu viņa nāvei.

Itāļi vispār atcerās savas tautas dzejnieka Gabriela D'Anuncio kara gaitas lidotajos arī pirms Fīumes operācijas. Tā pārrunā arī viņa agrākās mīža gaitas.

Starp citu par tām kādu raksturīgu epizodi pastāsta viena itāļu aristokrate, kuŗas muiža kara laikā bijusi tās lidotāju daļas tuvumā, kuŗā dienējis kā virsnieks Gabriele D'Anuncio. Viņš sarunās bijis ļoti vienkāršs un ļoti priecājies, ja tam ikbrīdī necentusies atgādināt, ka viņš ir slavenākais itāļu dzejnieks. Jaunā grafiene, dabiski, reiz ieprasījusies par D'Anuncio attiecībām ar slaveno itāļu traģēdi Eleonoru Duzi. D'Anuncio atteicis: „Es viņu ļoti, ļoti mīļēju. Viņa bija pavisam neparasta sieviete. Bet viņa dzīvoja pavisam citā pasaulē un tā kopš mūsu pirmām laimes dienām man bija bieži, gadiem ilgi jānoklausās viņas vienā otrā pārmetumā. Sevišķi par vienu lietu. Skaidrs, ka sievietes pirmā atdošanās iemīļotam vīrietim ir tai sevišķi liels pārdzīvojums, pie kam iespējams, ka sievietē šo mīlu izjūt daudz dziļāki, bezrobežaināki, atdevīgāki, kā vīrietis. Tāpēc arī sievietē var visu pārējo, izņemot savu lielo pārdzīvojumu, aizmirst. Es turpretim pēc mūsu „kāzu nakts“ jutu, ka esmu stipri izsalcis. Uz galdā stāvēja stāvēja vāze ar lieliskiem augļiem, kas vēl pastiprināja manu apetīti. Bet ļoti traģēdi par šo apetītes izrādīšanu bija ļoti sapīkusi un ar lielu rūgtumu man pārmeta: ka es tādā rītā varu domāt par ēšanu?.. Bet ko lai es daru, ka jutos izsalcis? Es atklāti ir pateicu, ir izrādīju, ko domāju un tāpat atklāti atļāvos sev nogaršot sulīgos augļus.“ —f.

Dīvalns uzbrukums naktī.

Naktī North Staffordshire vilciena vīentūļa kupejā sēdēja miss Eva Goss, — bagāta rūpnieka meita. Vilciens gatavojās ieiet angļu jūdži gaŗā tunelī un tad jaunava piepeši pamanīja, ka kāds no ārpuses attaisa logu. Vīrieša seja gan tūlīt pazuda, bet jaunā miss vēl nebija atģidusies no izbaīlēm, kad atvērās kupejas durvis un

ienāca svešnieks, ģērbies strādnieka drēbēs. Tas aizslēdza durvis un paskaidroja, ka bezmaz nokavējis vilcīnu. Bet pēc tam viņš tūlīt uzlēca kājas un devās tieši vīrsā jaunai dāmī. Tā izbāilēs metās pie loga, lai pavīlētu nelaimies bremzi. Bet svešnieks to nepieļāva, atgrūzdams to atpakaļ sēdekli. Sākās spēcīga savstarpēja cīņa, kuŗas laikā uzbrucējis pāris reizes viņai tik spēcīgi ievēla pa galvu, ka miss Eva novēlās uz grīdas. Tā šausmās sāka piedāvāt ņemt visu viņas naudu un vērtīlietas. Uzbrucējs, beidzot, tās paņēma un nakts tumsā izlēca no vilciena. Nākošā piestātnē par notikušo paziņoja policijai, kuŗa nāca pie slēdziena, ka uzbrukumam būis izdarījis kāds vājprātīgais, kas nesen izbēdzis no vājprātīgo nama. —lf.

Humors.

Saldzīnājums.

— Es redzētu tevī vismīļāki kā zvaigztni. —
 — Tik tīru, spīguļošu? —
 — Nē. Tā tājuma. —

Barbars.

A: (savam draugam) — Tava sieva pagība, kad nedēvi naudu jaunam rudens mētelim! Ko tu darīji, viņu atmodinādams. —
 B: — Es uzsedos viņas jaunai cepurei vīrsū. —
 Pasaku valstī.

Skolotāja liek skolnīcēm pateikt, kādas pasacīpas tās zin. — Stāsta par Anstī un Orietiņu, Sarkāngalvīti, Sniegbaltīti.

— Na, Latīp, vāi tu nezīni neviņas pasacīpas? —
 Latīņa nokaunējusies māj ar galvu: — Pasacīpu par stārķi. —

Dzīves skola.

— Sakāt, — skolotājs jautā mazā Kārlīša tēvu. — kur mazais mācījies ļausmīgos lamu vārdus, ar kuŗiem viņš nosauc savus klases biedrus? —

— Zīniet, skolotāja kungs, mājās viņš tādus nedzird, bet mums blakus ir nodokļu valde un tur viņš dzird šo to, kad ļaudis lēt projām. —
 Pārpratoms.

Uzbudināts tēvs: Es redzu skaidri šīs gerlas intrīgas! —

Iemīļēties dēls: — Bet tēt, viņas vītas tagad tā ģērbas. —

Anglijas ministru prezidenta viesošanās Amerikā.

Makdonalda ierašanās Amerikā. Anglijas ministru prezidentam Makdonaldam aizvakarīt (pēc Am. laika) ierodoties Ņujorkā ar tvaikoni „Berengaria“, viņu pietastie sagaidīja lielas ļaužu masas. Simtiem cilvēku ar jachtām, motorlaivām un maziem kuģiņiem bij izbraukuši augstajam viesim pretim ostā un ielēca tvaikonī „Berengaria“, kad tas divu amerikāņu kreiseru pavadīts tuvojas pietastei. Neskatotam sirenām kauot un publikai aplaudējot, oficiālie sagaidītāji, skaitā apm. 60 personas, izbrauca ar velkoni pretim okeāna tvaikonim, lai Makdonaldu apsveiktu un vestu ostmalā. Šo oficiālo sagaidītāju priekšgalā bija valsts sekretārs Stimsons, angļu vēstnieks Hovards un pazīstamais finansists Džons Pjerponts Morgans. Pēc izkāpšanas malā Makdonalds kopā ar meitu un pārejiem pavadoniem devās automobiļos pa Brodveju (Ņujorkas galveno ielu) uz pilsētas valdes namu. Braucienā tos pavadīja militārs Eskorts. Miltzīgās ļaužu masas, kas drūzmeņās uz ielas trotuariem un piepildīja visus augsto namu logus, apsveica Anglijas premjeru vētrinām ovācijām un tādos gadījumos parasto konfeti lietu. Pilsētas valdes namā notika svīnīga apsveikšanas ceremonija. Ņujorkas mers Vokers (Walker) uzrunā sumināja Makdonaldu kā lielu valstsvīru, kurš esot nācis uz Ameriku veicināt paliekošā miera nostiprināšanu pasaulē. Atbildes runā Makdonalds izteicās, ka gribot satīkties ar Savienoto Valstu prezidentu, nevis lai vestu sarunas par kaut kādām materialistiskām prasībām, bet gan lai abas lielas nācijas apņemtos turpmāk stāvēt plecu pie pleca visur, kur veicama miera un taisnības darbs. Pēc šī apsveikšanas akta Makdonalds ar specialvilcienu aizbrauca uz Vašingtonu.

Ierašanās Vašingtonā. Makdonaldam ar pavadoniem ierodoties Baltā namā, prezidenta Huvera adjutants kapt. Bjukenens (Buchanan) viņu tūlīt ievēda „zilā istabā“, kur to sagaidīja Huvers. Pēc sirsniņas sarunas abi valstsvīri kopā ar angļu vēstnieku devās uz „zaļo istabu“, kur viņiem pievienojās miss Išbela Makdonald un vēstnieka kundze. Pēc tam visi iegāja „sarkanā istabā“, kur vie-

sus apsveica amerikāņu prezidenta kundze. Pa sarunu laiku Huvers oficiāli uzaicināja Anglijas premjeru pavadīt dažas dienas Baltā namā un Makdonalds šo uzaicinājumu pieņēma.

Kā Makdonaldu uzņēma Vašingtonā. Anglijas ministru prezidenta Makdonalda sagaidīšana Vašingtonā (par ko isumā jau paziņots) bija ļoti svīnīga. Stacija bija nostādīta flotes kareivju un kavalerijas goda sardze un vilcienam pienākot orķestris spēlēja Anglijas himnu. Makdonalds un viņa pavadoni 20 automobiļos lēnām devās pa Vašingtonas galvenām ielām uz angļu vēstniecību, saņemot visur jūsmīgas ovācijas. Drīz pēc tam Makdonalds kopā ar savu meitu ieradās Baltā namā. Pēc pirmās vizītes abi tie atgriezās angļu vēstniecībā, bet vakar pēcpusdienā viņi pārgāja dzīvot uz Balto namu, kā prezidenta Huvera viesi. Ja laiks būs labvēlīgs, Huvers aizvedīs Makdonaldu uz savu vasaras mītni Virdžīnijas kalnos, lai tur pavadītu svētdienu. Aizvakar vakarā Makdonalds angļu vēstniecībā pieņēma preses pārstāvjus. Garšā runā viņš izteica vispārīgu prieku par sirsniņo sagaidīšanu. Viņš nenākot kā partijas vadonis, bet gan kā visas angļu sabiedrības domas pārstāvis, kas viņa braucienam pavadot ar vislabākiem nolūkiem. Viņš nenākot, lai noslegtu aliansi, jo pirmkārt, Amerikai nekādi sabiedrotie neesot vajadzīgi, un otrkārt militārsavienību ideja tagad esot jau novecojusies. Ko Anglija cenšas panākt, tas esot jebkādu pārratumu novēršanu starp Angliju un Ameriku nākotnē, un abas valdības vēloties likt miera nostiprināšanu militāras gatavošanās vietā. Kelloga pakts, par kuru pasaulē jāpateicas Sav. Valstīm, esot vairāk kā dokuments. Tas nosodot katru domu par karu un ar to pavirzot civilizāciju lielu soli uz priekšu. Makdonalds tālāk izteicās, ka gribot pārrunāt ar Huveru veselu rindu jautājumu, kas skar abu valstu intereses; bet pie tam jāuzsverot, ka nevar būt runas par kaut ko tādu, ko varētu iztulkot kā vienošanos, kas būtu vērsta pret trešām valstīm. Gluži otrādi, Anglijas un Amerikas sarunās veicināšot arī sarunas ar citām valstīm. Lt.

Kadi jautājumi vēl kārtojami Anglijas-SSSR attiecībās.

Par ko notiks sarunas pēc diplomātisko sakaru atjaunošanas. Protokols, kurā 3. oktobrī parakstījuši Dovgalevskis un Hendersons, tagad oficiāli publicēts. Tas noteic, ka tūlīt pēc tam, kad Anglija un SSSR būs atjaunojušas diplomātiskos sakarus un apmainījušas vēstniekiem, padomju vēstnieks Londonā un Anglijas ārlietu ministrs stāsies sarunās par līdzšim neizšķirto jautājumu nokārtošanu. Šie jautājumi ir sekošie: 1) abu valdību izturēšanās pret 1924. gada līgumiem; 2) tirdzniecības līgums un ar to saistītie jautājumi; 3) abu valstu savstarpējās zaudējumu atlīdzības un parādu prasības; 4) zvejas tiesību nokārtošana un 5) agrāk noslēgtu līgumu un konvenciju izpildīšana. Vienošanās visos šajos jautājumos tiks fiksēta līgumos. Tūlīt pēc vēstnieku apmaiņas abas valdības svīnīgi no jauna apstiprinās savu apņemšanos atturēties no katras propagandas pret otru valsti, kas deklarēta 1924. gada līguma 16. pantā. Šo proto-

koļu cels priekšā Anglijas parlamentam tūvakas sesijas sākumā un tūlīt pēc tam, kad parlaments to būs ratificējis, abas valdības iecels vēstniekus.

Konservatīvo nemiers par sakaru atjaunošanu ar SSSR.

Angļu konservatīvā prese asi kritizē Hendersona vienošanos ar Dovgalevski par diplomātisko sakaru atjaunošanu starp Angliju un SSSR. Aizrauda, ka sarunu vienīgais rezultāts esot jauna padomju valdības „apņemšanās“ atgriezties no propagandas. Hendersons neesot saistījis sakaru atjaunošanu ne ar kādiem priekšnoteikumiem — tādēļ atliktot tikai konstatēt pazemojošu Anglijas kapitulāciju. Konservatīvie laikraksti uzaicina liberālo pievienoties konservatīvo opozīcijai pret Hendersona-Dovgalevska vienošanos.

Dovgalevskis atgriezies Parīzē. Padomju vēstnieks Dovgalevskis aizvakar vakarā atgriezies no Londonas Parīzē. Lt.

Kīnas—SSSR karš.

Asiņainas cīņas. Reuters ziņo no Chabinas, ka kauja ceturtdien pie Mandžūli starp padomju un ķīniešu karaspēku bijusi asiņaināka no visām abu valstu starpā līdzšim notikušām sadursmēm. Padomju lidmašīnas apmetājušas ķīniešu karaspēku ar bumbām un apšaudījušas ložmetējiem. Kauju pēc ķīniešu ziņām uzsākuši krievi, bet ceturtdienas vakarā tie bijuši spiesti atkāpties.

Ķīnieši savus zaudējumus vērtē uz 200 kritušiem. Tik pat smagiem vajagot būt arī krievu zaudējumiem. Lt.

Čangsueliangs uzņemas ķīniešu karaspēka vadību.

„Times“ ziņo no Šanhajas, ka Mandžūrijas militārgubernators maršals Čangsueliangs personīgi dodas uz Mandžūli, lai uzņemtos ķīniešu karaspēka vadību robežoslā.

Sports.

Daugavpilsieši šodien spēlēs Liepājā. Liepājā plkst. 15.00 „Olimpijs“ laukumā sacentīsies Latgales meistars — Daugavpils ASK ar Kurzemes meistaru „Olimpijs“. T.

Bauskas saviesīgā biedrība šīs dienas uz valsts zemju inspektora K. Ozola zemes pabeidza voleibola laukuma izbūvi. Tā kā laukums modernā līkots, tad katru dienu notiek interesantas spēles: vecāko kungu un skolu jaunatnes klasēs.

Vidzemes un Zemgales futbola meist. komandu sacikste Cēsis

notiks šodien. Turp izbrauc no Jelgavas ASK Jelg. nod. komanda, virsl. Sukatnieka vadībā. Armijā vajadzēs sacentties ar Cēsu saviesīg. biedrības komandu — Vidzemes futbola meistaru. U—s.

ASK — Amatiera virslīgas komandu otrā rīķa spēle notiks šodien pl. 12 Armijas laukumā. Līdz šim abas komandas spēlējušas neizšķirti. L.

Armijas sporta kluba Rigas nodaļas un Rigas garnizona karavīru meistarsacikstes vieglatlētikā

par 1929. g. sākās vakar, Armijas laukumā. Sacikšu dalībnieku skaits liels — 84. Tas uzskatāms kā pārbaudes sacikšu noslēgums. Laiks izdevīgi silts un patīkami rāms. Sasniegtie rezultāti labi. Sacikstes sākās ar 100 mtr. priekšskrējieniem iesācēju klasē. Priekšskrējienā 5, no kurām 3 labākie ieiet starpskrējienos. Finalā iekļuva: kar. Pakalns (R. k. apr. pārv.) ar laiku 12,2 sek., serž. Pechano (Br. v. p.) 12,2 sek., Akermans (K. S.) 12,4 sek., virsn. v. Pille (S. A. P.) 12,1 sek., kar. Semaško (Vidz. d. št.) 12,2 sek. un d.-kar. Trautmans (El. d.) 12,3 sek., Tīrākais stils bija Pakalnam un Pille. Finalā spēcīgā finišā uzvarēja Pakalns 11,9 sek., 2. v. v. Pille 12,2 sek., 3. serž. Pechano 12,4 sek. Pakalna sasniegums ir priekš iesācēja ļoti labs. Treniņi, protams, dos labāku laiku. Interesantas cīņas norisinājās augstākā iesācēju klasē. Iesācēju klasē uz pirmo vietu izbīdījās kar. Pakalns un Baraks, kurj pārlēca vienādu augstumu — 1,55 m.; pārlēcot pirmo vietu ieguva spēcīgākais Baraks (Arm. št. r.); trešā vietā kar. Indriksons (A. J. B.) 1,50 m.; šo pašu augstumu pārlēca vēl: Piakans, serž. Šimanovskis, Gilts, kar. Usiņš.

A klasē necerēti skaistu stilu un rezultātu parādīja augstākā iesācēju klasē A. Rudzītis, kurš viegli pārlēca 1,70 mtr. No 1,75 mtr. Rudzītis vērtīgi „nobiljš“ un nepārlēca. 1,70 m. pārlēca arī rekordists d. k. Dimze. Vairāk viņš nevarēja sasniegt, jo spēja sagrūstīt kāja. Pārlēcot pirmo vietu paturēja Dimze, 2. Rudzītis un 3. kar. Lauks (4. Valm. k. p.). Ļoti karsta bij cīņa 1500 m. skrējienā, kurj startēja Motmillers, d. k. Martinfelds, Kauliņš u. c.

Pirmos 2 rīķus visturējās kopā; veda Motmillers Pēdējā rīķī Martinfelds pāris reizes mēģināja apdzīt Motmilleri, bet abas reizes neizdevās. Abi turējās cieši blakus. Uz pēdējo garo ceļu Martinfelds ārkārtīgā piespēšanās izrāvās un pirmats rāva lenti 4 min. 23,1 sek.; 2. Motmillers 4 min. 23,3 sek. un 3. Kauliņš 4 min. 36,6 sek. 100 mtr. skrējienā A grupā skaitā tempā 11,1 sek. lenti rāva kā pirmats A. Rudzītis; 2. kad. Briedis 12 sek. un 3. Egliņš 12,2 sek. 800 mtr. skrējienā iesācējiem no 14 dalīb. pirmo vietu izcīnīja kar. Bucenēks (4. V. k. p.) 2 m. 9,1 sek., 2. kar. Semaško (Vidz. a. p.) 2 min. 15,2 sek. un 3. kapr. Čapas (4. V. k. p.) — 2 min. 16,3 sek. 1500 mtr. soļošanā vecmeistaram Kalniņam bij jādod pārējiem dalībniekiem 230 mtr. priekšā. Šis skaistis izrādījās drusku par Helu un Kalniņš nevienu neuzdzina. Uzvarēja kad. Rinks 6 min. 25,8 sek., 2. kar. Feldhums 6 : 34,0 un 3. kar. Ramiņš 6 : 41,8. Šķēpa mešanā A klasē uzvarēja d. k. Dimze ar 52,88 mtr., 2. kar. Jankovskis — 51,66 m. un 3. Kikuts — 43,36 m. Iesācēju grupā: 1. serž. Pechano 42,57 m., 2. d. k. Truše 40,51 m. un 3. kar. Balodis 34,03. Sevišķi izcēlās Jankovskis ar spēcīglem metieniem, bet nevisai tīru stilu. Sac. teicami vadīja kpt. Cepiņš, patēloties kuŗa pūlēm visl uzvarētāji saņēms vērtīgas sudraba un kristāla balvas. Kā galvenais tiesnesis darbojās pulkv. Klīnsons.

Šodien sacikšu turpinājums un noslēgums plkst. 15. Interesantākos sacensību momentus fiksēs filmā. J. L.

Domstarpības ap Strezemaņa pēcnācēju.

Dr. Kurciusa iecelšanas atskatņas.

Vācijas saimniecības ministra dr. Kurciusa iecelšana par ārlietu ministrijas pagaidu vadītāju atstājusi centra un demokrātu aprindās diezgan nelabvēlīgu iespaidu. Centra orgāns „Germania“ raksta, ka paziņojums par šo iecelšanu esot izsaucis izbrīnu plašās aprindās, jo vairāk tādēļ, ka valsts-kandlers neesot iepriekš informējis ne savus kolēģus kabinetā, ne arī frakcijas. Uzkrītoša esot arī liela steiga šim lieta. Vai neesot varēts gaidīt vismaz līdz pirmdienai, lai pārietu Strezemaņa bēres? „Germania“ uzsver, ka jaunredel par šo tematu nāksoties nopietni runāt. Arī „Deutsche Allgemeine Zeitung“ saka, ka Kurciusa iecelšana visus pārsteidzot, jo esot valdījusi pārliecība, ka pagaidām valsts-kandlers pats paturēs savas rokās ārlietu vadību. No otras puses tomēr esot ziņams, ka Kurciuss Hagā nodibinājis sakarus ar starptautiskām sferām un ka viņš visos sīkumos pazīstot ar Jona plānu saistītos problemus. Kas attiecas uz ārlietu ministra jautājuma galīgo izšķiršanu, tad nebūt neesot drošs, vai tautas partija (pie kuŗas piederēja Strezemaņš un pieder Kurciuss) gribes katrā ziņā paturēt ārlietu portfeli, ieverojot to, ka ārējas politikas problēmi pēc Hagas lemmuma apstiprināšanas un Reinzemes evakuācijas būšot mazāk aktuēli, nekā nadoķu reforma un citi iekšējas politikas jautājumi. „Vorwärts“ raksta, ka Kurciusa iecelšana tiekot motivēta ar sekmīgo darbu, kuŗu viņš kopā ar Strezemaņi veicis Hagā, un ar nepieciešamību arī turpmāk saistīt vacu tautas partiju ar līdzšinējās koalīcijas ārējo politiku.

Strezemaņš vēlējis Kurciusu par savu pēcnācēju. „Journal“ Berlīnes korespondents zi-

ņo, ka dr. Kurciusa iecelšana par Vācijas ārlietu ministra vietās izpildītāju atbilstot paša Strezemaņa izteiktai gribai. Kurciuss esot mērēns politiķis, kuŗam Francija un citas arvalstis varot uzticēties.

Hendersona cildinājumi Strezemaņim.

Anglijas ārlietu ministrs Hendersons piektdienas vakarā turēja radiofonā Strezemaņa piemiņai veltītu runu. Strezemaņa nāvi viņš apzīmēja par Eiropas traģediju. Nelaiķis esot izdarījis lielus pakalpojumus Vācijai tādēļ, ka kalpojis Eiropai. Neviens tautai pēc kara neesot vajadzējis veikt tik smagu uzdevumu, kā Vācijai, kuŗa celusi sev jaunu nākotni naida piesātinātā pasaulē. Mīrušais valstsvīrs esot „miera varonis“, kuŗš pratis šo naidu izklidināt un vienmēr būšot cītiem par priekšzīmi.

Strezemaņa godināšana amerikāņu senatā.

Savienoto Valstu senatā senators Kings aizvakar cildināja Vācijas ārlietu ministra Strezemaņa piemiņu. Strezemaņa nāve esot liels zaudējums nevien Eiropai, bet visai pasaulei. Mīrušais vacu ārlietu ministrs esot bijis viens no ieverojamākiem mūsu laiku cilvēkiem. Par Eiropas nomierināšanu galvenā kārtā esot jāpateicas Strezemaņim.

Tautu savienības priekšstāvji Strezemaņa bēres.

Tautu savienības ģeneralsekretārs sers Eriks Drumonds līdz ar vairākiem citiem Tautu savienības sekretariāta ieredņiem izbrauks uz Berlīni, lai piedalītos Strezemaņa bērū svīnības.

Strezemaņa iela Berlīnē.

„Berliner Zeitung“ ziņo, ka Berlīnes pilsētas valdes aprindās radies nodoms pārdevēt vienu no Berlīnes ielām Strezemaņa vārda. Pārdevēta šāda gadījumā tiktu kāda no ielām ārlietu ministrijas tuvumā. Lt.

Aizbēgušais padomju diplomats atcelts no amata.

Padomju vēstniecības paziņojums franču ārlietu ministrijai.

Padomju aģenturas TASS pārstāvis Parīzē ziņo, ka padomju vēstniecība oficiāli paziņojusi franču ārlietu ministrijai, ka vēstniecības padomnieks Besjedovskis atcelts no amata, un lūgusi ministriju stripot viņa vārdu no diplomātiskā korpusa locekļu sarakstiem.

Besjedovski apvalno izšķērdībā.

Padomju vēstniecība Parīzē izdevusi preseī ziņojumu, kuŗā teikts, ka vēstniecības padomnieks Besjedovskis esot atcelts no amata tādēļ, ka „dzīvojis pāri saviem līdzekļiem un no naudas, kas bijušas viņam uzticēta, piesavinājis lielas sumas, par kuŗām nav varējis norēķināties“. Besjedovskis tagad, lai novirzītu uzmanību no šīs lietas uz citu pusi, esot izdomājis „pasaku“

par to, itkā viņš un viņa piederīgie vēstniecības telpās turēti gūstā un apdraudēti. Ziņojums piebilst, ka Besjedovskis līdzšim vēl nekad nav runājis par lietām, kuŗas viņam, kā viņš tagad apgalvo, esot politiskas domstarpības ar padomju valdību. Lt.

Besjedovskis noraida celtos apvainojumus

Padomju vēstniecības padomnieks Besjedovskis vakar kadā Parīzes laikrakstā paskaidro, ka padomju vēstniecības apgalvojumi, itkā viņš būtu iztērējis viņam uzticētās vēstniecības naudas sumas, nesajētoties ar patiesību. Viņš, Besjedovskis, pirms došanās atvaļinājumā, esot savam vietas izpildītājam, nodevis rēķinģramatas vislabākā kārtībā, un pret viņa grāmatvedību nekādi iebildumi netikuši celti.

Māksla.

Nacionālā opera.

Šodien plkst. 14 tautas izrādē „Seviljas bārdzīns“. Piedalās A. Benefeld, H. Lūsis, A. Spēners, A. Verners, J. Nīedra, J. Kornets u. c. Dirģēs Teodors Reiters. Vak. „Gulbju ezers“. Piedalās Feodorova, Lēmanis un visa baleta trupa. Dirģēs Otto Karls. Otrdien, 8. oktobrī „Jāzepa legenda“. Potivara sievas lomā pirmo reizi Erna Garute-Reinvalds, Jāzeps — Eizens Leščevskis, Potivars — J. Kārķiņš. Piedalās visa baleta trupa. Dirģēs Otto Karls.

Nacionālais teatrs.

Šodien plkst. 14 tautas izrādē „Plika kā baznīcas žurka“. Vak. „Kad sievas spēkojas“. Rīt tautas izrādē Raiņa „Pūt, vējpiņi“. Otrdien „Kad sievas spēkojas“.

Dalles teatrs.

Šodien plkst. 14.00 tautas izrādē „Parīzes Dievmātes katedrāle“. Vak. „Spoku vilciens“. Rīt plkst. 18.00 karavīru izrādē „Spoku vilciens“. Otrdien „Vēdekļis“. Stud. un skolin. pascenas.

Pārdaugavas teatra

(agr. Torņakalna tautas teatra) 4. sezonas atklāšana svētdien, 6. oktobrī, plkst. 19.30 L. Nometņu ielā № 62 ar J. Akuratera lugu „Lāča bērni“.

Agri J. Sudraba priekšl.: „Sakņaugu sēklu ražošana“ 17.00. Pēcpusdienas koncerts. Dir. A. Pārups. 18.00. Angļu valodas stunda. Dr. Matjus. 18.30. Dr. Pampes priekšl.: „Profesionālās sfīmības“ 19.00. Lauksaimniecības pusstunda. 19.30. Ad. Ersa priekšl.: „Igaunju tautas māksla“. 20.00. Gaidāmais laiks. 20.03. Populārs koncerts. Dirģētārs A. Pārups. 21.00. Pēdējās ziņas. Pēc ziņām koncerta turpinājums. 22.30. Gaidāmais laiks. Pēc tam līdz plkst. 24.00: Pieslēgums dejas muzikāl. „Klostera pagrabā“.

Rīt: 12.00. Jaunākās ziņas. 12.35. Gaidāmais laiks. Pēcpusdienas koncerts. Dir. A. Pārups. 18.00. A. Ošņa priekšl.: „Fabalsti un ārstēšana silmo kasu darbiniekiem“. 18.30. Doc. A. Teikmaņa priekšl.: „Lauksaimniecības sīkmeža izveidošana un apsaimniekošana“. 19.00. Franču valodas stunda. Marselle Tupiņš. 19.30. Angļu valodas stunda. Dir. Šmits. 20.00. Gaidāmais laiks. 20.03. Populārs koncerts. Dir. prof. J. Mediņš. 21.00. Pēdējās ziņas. Pēc tam: koncerta turpinājums. 22.30. Gaidāmais laiks. 22.33. Antona Austrīņa. Daugavas brauciens. Lasis autors. Pēc tam: Gramofona muzika līdz plkst. 24.00.

Hero Worship.

Amerika ļoti ciena visu, kas ir varoņs, kas var aizraut un katru personu, kas ir sasniegusi kādu reibinošu rekordu. Tas ir tā saucamais «Hero worship». Vai tas būtu kāds besebola varonis vai liels ēdājs, vai resnākais cilvēks Amerikā, vai labākais skrējējs vai labākais boksetājs, — bet tam jābūt katrā ziņā tam lielākajam, tam vienīgajam, tam stiprākajam!

Tas ir jaunās nācijas īpatnība. Jauna nacija ciena ļoti fizisku spēku. Ar to nav teikts, ka Amerika necienītu arī savus garīgos vadītājus un ģenerāļus. Amerikā jūš neatradisiet neviena skolas bērna, kas nepazītu Dschordscha Washingtona vai markiza Lafajeta biogrāfiju. Bet laiku pa laikam uzpeld jauni dievi. Tāds piemēram tagad ir slavenais lidotājs Lindbergs. Ar viņu pazīst katrs skolas bērns, tāpat kā pazīst somu skrējēju Nurmi, vai kino varoni Douglasu Ferbenksu. Nesen kādā no lielākām universitātēm (Čikago) starp studentiem izveda anketu par desmit slavenākajiem amerikāņiem. Anketas rezultātā izrādījās, ka balsu vairākums nodots par Džordžu Vašingtonu, kas skaitās par Amerikas dibinātāju un vadoni. Amerikas brīvības cīņās. Vašingtons pareizi arī ir vispopulārākais cilvēks Amerikā. Bet var iedomāties lielo žurijas pārsteigumu, kad blakus Vašingtonam nostājas ... Lindbergs, kas ieguva otro vietu. Nevis Edisons, vai Huvers, vai Vilsons, bet Lindbergs! Cik bieži neesmu dzirdējis par viņu runājot, kā par kādu Izredzēto, par kādu Amerikas Parsifalu, kas veicis lielus darbus ar savu primitīvo naivumu un dvēseles skaidrību. Lindbergs tikai tamdēļ esot pieveicis savu vēsturisko lidojumu, ka esot bijis sirdsšķīsts un nevainīgs! 36 stundas no vietas viņš turējās lidmašīnas stūri rokās. Viens pats starp debesīm un jūru — stichijas varā. Tāds, lūk, ir liels varonis! Stipra personība — ne masa vai tauta — bet indivīds. Visa modernā amerikāņu literatūra, pedagoģiskās teorijas, māksla un audzināšana iziet uz stipras personības radīšanu. Tas pats arī attiecināms uz saimniecisko dzīvi. Arī tur meklē pēc lidera. Kas prastu organizēt. Kas prastu vadīt. Tādi paši lideri vajadzīgi politiskā dzīvē — kas izteiktu nācijas minimālās prasības, ko nacija patlaban domā un vēlas. Pie pēdējiem pieder bez šaubām arī Huvers. Amerika apbrīno Musolini un Pilsudsku. Tāpat kā vēl šodien nevar aizmirst Napoleonu. Man rādīja Jaunorleanā kādu māju, kas savulaiku tikusi celta priekš Napoleona. Viņa cienītāji nolēmuši to paglābt no Sv. Helenas salas — šim nolūkam pat uzbūvēja speciālu atskrējošu buru kuģi. Bet pienāca zīna par Napoleona nāvi un Napoleona glābšanas planu atmēta. Bet šis fakts ir zīmīgs un raksturīgs. Lof bieži amerikāņu garu pārprot. Notur par avanturizmu to, kas ir pieskaitāms pie spēcīgām stipras personības parādībām. Tā ir griba sevi parādīt, izcelties no pelēkās masas. Un amerikāņi prot cienīt tos, kas sasnieguši kādus augstumus. Kad stāstīju par Latviju, tad tūlīt arī iejautājās par mūsu varoņiem, lideriem, izgudrotājiem, sporta rekordistiem, māksliniekiem, dzejniekiem... Izcilus personas rodas veselīgas sacensības rezultātā. Bet šīs personas tad arī tiek uzskatītas par nācijas ziedu, par varoņiem. Laimīgā tā tauta, kam šie varoņi ir, kurās jaunatne ir tik centīga. **Dr. Alfr. Bīlmanis.**

Kādus ceļus iet armijas motorizācija?

Autotransporta izveidošanās.

Automobilis, kā zināms, palicis tagadnes armijām par nepieciešamu un augsti vērtējamu palīgu. Pēdējo gadu kara tehnikas ieguvumi izvirza jaunas prasības arī armijas autotransportam. Aviācijas attīstība apdraud ceļus, sevišķi šosejas, pa kurām bus sevišķi droša transportu kustība. Tagadējie smagie automobili gandrīz pilnīgi atkarīgi no ceļu tīkla un ceļu stāvokļa. Tādēļ no jaunā autotransporta jāprasa, lai tas būtu spējīgs katrā laikā atstāt cieto, līdzeno ceļu un pariet uz apvidu, pārvietojoties pa laukiem, pļavām, smiltājiem. Otrs ļoti svarīgs iemesls, kurš spiež pariet uz autotransportu pēc iespējas plašā mērogā, ir ķīmiskie līdzekļi, kuriem naktīs bruņotās sadursmes pareģo izcilus nozīmi un panākumus. Zirgu transport pret ķīmiskiem līdzekļiem grūti aizsargājams — tas iespējami jāatvieto ar autotransportu. Bet tam jābūt ar līdzīgām un pat augstākām apvidus pārvāšanās spējām, kā zirgu transportam; tam jābūt neatkarīgam no ceļu tīkla un stāvokļa. Šī prasība ir ar katru svarīgā un tas atrisināšana pašķir plašas iespējamības autotransporta izmantošana.

Vispirmis šo jautājumu centās atrisināt ar kapurķežu virzītāja palīdzību. Piedziņojumi rādīja, ka no šādas šī jautājuma atrisināšanas jāatsakās. Lai gan kapurķežu virzītājs deva auto mašīnām neatkarību no ceļiem, tas, toties ierobežoja lielā mērā automobiļa pārvietošanas ātrumu; gumijas lēta („Kegresa“ virzītājs), turpretim, izrādījās nedroša darba, ātri nolietojas un trūka. Bez tam kapurķežu mašīnas iznāca šarežģītas uzbūvē un dārgas.

Jautājuma atrisināšana bija jāmeklē ci-

ta virzienā. To atrada, konstruējot automobiļus ar vairākiem nesošiem un dzenošiem riteņiem. Pirmais šāda veida automobiļs parādījās 1923. g. beigās Francijā; to uzbūvēja un izlaida pazīstamās „Renault“ automobiļu darbnīcās. Šim automobiļim bija 6 riteņi, no tiem 4 dzenošie. Daudzos izmēģinājumos un tajos bezceļu pārgājienos tas uzrādīja izcilus priekšrocības, salīdzinot ar parastā tipa automobiļiem. Francū panākumi šai virziena ierosināja arī citas valstis. Sevišķi nopietni šo lietu ņēma angļi. Tie ieguva no frančiem dažas „Renault“ mašīnas un tās nodeva armijas speciālistiem izmēģināšanai un pārbaudei. Mašīnas tika visos stūmos ar lielu rūpību pārbaudītas un uz iegūto datu pamata angļi izstrādāja pilnīgi jaunu konstrukciju, kurā bija izslegti franču mašīnu trūkumi. Tā radās ievērojamas, no ceļa un apvidus neatkarīgas, angļu trīsasu — sešriteņu automašīnas. Mineto mašīnu konstrukcija par pamatu liktas sekošas prasības:

1) Lai derīgā slodze (krava) būtu sadalīta vienmērīgi uz visiem četriem dzenošiem riteņiem, resp. — abām pakāpējām asīm. 2) Lai asu un atspēru saistīšana ar rāmī būtu iekartota tā, ka lai katrs dzenošais ritenis pilnīgi patstāvīgi, neatkarīgi no pārējiem, varētu pēc iespējas plašos apmēros sekot un piekļauties jebkuram ceļam vai apvidus nelīdzenumam; pie tam — ne slodzes vienmērība, ne arī spēka pārvadīšana uz četriem dzenošiem riteņiem nedrīkst tikt traucēta. 3) Lai būtu iespējams mainīt dzenošo riteņu apgriezību skaitu neatkarīgi no motora apgriezību skaita visplašākos apmēros. **A. Paulockis**

Mūsu dzimtenes senatni

turpina apgaismot J. Juškevičs. «Izgl. Min. Mēnešr.» jaunākā numurā, starp citu, ievietots viņa raksts «Alūksne», kas par šo pilsētu un visu novadu sniedz interesantas ziņas.

Somu laikā Alūksne vienmēr piederēja pie Adzeles; tikai latviešiem ienākot Alūksnes ezera baseinā, novads palika patstāvīgs, un tur pie ezera dienvidrietumu pusēs pili apmetās kāds latvju virsautis. No turienes latvij ieguva arī 1180. gadā somu atstāto Adzeli. Vāciešiem ienākot un 1225. gadā sadalot savā starpā latvju zemi, Alūksne apm. 100 gadus bija padota Adzelei. Vecā pils pa to laiku ordenim un latvju sīrotājiem noderēja kā droša paslēptuve. Tā no turienes 1285. gada 12. janvārī ordeņa brālis Atis Paskedaks (Otto Paschedach) ar Rēzeknes kara nodaļu uzbruka Pliskavas 40 karavīriem, kas atnāca uz Adzeli un Tālavu pēc mēslēm. Pārsteigtos krievus pēc īsas cīņas piekāva. — Pastāvīgie krievu uzbrukumi pierādīja nocietinājumu nepieciešamību šinī apgabalā. Tāpēc 25. martā 1342. gadā ordeņa mestrs Dreilēvens nodibināja jaunu ordeņa pili, kuru nosauca par Māraspili (Marienburg). Pils atradās Alūksnes ezera līcī, uz salīnas, turpretim latvju pilskalnam. Kaut pils nosaukums atrodams visos senrakstos, tomēr latvju tautas atmiņā palika tikai vecā pilskalna nosaukums «Alūksne», kas pārgājā arī uz jauno pili. Adzeles pils komturis Fitinghoifs tika iecelts par jaunās Māraspils komturu, kam bija padota arī Adzeles pils ar visu apgabalu. Fitinghoifs šā laikā tik labi nocietināja jauno pili, ka tānī pašā gadā varēja laimīgi izturēt diezgan nopietnu Novgorodas krievu uzbrukumu, kaut pēdējie jau bija tu-

vojušies līdz vaļņu žogiem uz pašas salīnas. Fitinghoifa pēcnācējs Hārens jau pēc 5—6 gadēm nocietināja pili ar stūbrēm 1½ līdz 2 metr. bieziem mūrēm no neapstētiem lauku akmeņiem. Kieželus izlietoja tikai pie dažām dzīvojamām ēkām. Pils piederēja pie tā laika stiprākām, tēnema 200×100 metru platību un bija nocietināta ar 10 torņiem. No pils salas uz cietzemi veda 120 metru garš un 4,2 metru plats tilts ar celamo ietasi pils pusē. Tiltā pāļi bija vēl skaidri saskatāmi līdz apm. 19. g. s. vidum. Briesmu gadījumā tiltu nodedzināja.

Alūksnes komtureja pastāvēja 218 gadus, un tānī laikā tur bija vairāk kā 20 komtura. Alūksnes komtura bija vienmēr ordeņa mestra iekšējās padomes loceklis (kopā ar Vilandes, Tallinnas un Kuldīgas komturim un Jerves fogtu), un viņam bija padots Adzeles komtura. Alūksnes komtura karogs (t. i. atsevišķa patstāvīga kara nozāra ar karogu) sastādījās, līdzīgi 4 citiem galveniem karogiem (mestra, ordeņa un maršala, koadjutora t. i. palīga, Kuldīgas komtura) no 200 smagā apbruņotiem jātniekiem (apm. 60 ordeņa brāļu, 140 pusbrāļu un vervētu bruņinieku) un apm. 300 leimāņiem. Komtura karogs un arī zīmogā bija tēlota sv. Dievmāte ar Kristus bērnu. Briesmu gadījumā komturam bija tiesības iesaukt arhibīskapa vasalju Gulbenē un Latgalē, un Tērbatas bīskapa vasalju bīskapietes dienviddaļā. — Tā kā lielceļš no Rīgas uz Pliskavu gāja caur Alūksni, 14. g. s. otrā pusē tur ezera dienvidkrastā nodibinājās pilsētiņa, kur vācu tirgoņi celā uz Krieviju un krievu tirgoņi celā uz Rīgu pārgulēja.

Šeit tika vervēti celavadoni abos virzienos, ratus vai ragavas sveda kārtībā, iegādājās arī pārtiku un t. t. Ordens

te turēja kažokādu noliktavas. Pilsētiņa ar laiku pārsēja Adzeli, dabūja savu baznīcu (sv. Māras) un gada tirgu (15. a. ūgustā). Pie baznīcas pierakstīja tag. Alūksnes, Zeltiņu un Apekaina draudzes. Arī šeit, Alūksnē, līdzīgi Adzelei, pilsētiņas pārvaldes aparāts bija ļoti vienkāršs un ordeņa ierēdņim piekrita svarīgākie uzdevumi. Ar laiku pilsētu apbēra ar valni un izraka grāvi. Jau 14. gadusimtenā beigās Alūksnes apkārtnē radās vasalji. Arī tiem ierādīja pilsētā pa mājas vietai. Labos laikos pilsētiņa varēja dzīvot līdz 1000 cilvēku. No pilsoņu vārdiem mums ir zināmi: Gerd Hoppe (1420. g.), Envold Velde, Nikola Soneker, Tile Haven, Enborst (visi 1437. g.). Krievijas robežu tuvumā tāda pilsētiņa vienmēr varēja pievilkt sīrotājus, sevišķi, kad Novgorodu cari iznīcināja un Alūksnē nodibinājās ista tieša robežturidzniecība. Bet kad cari mēģināja 1481. un 1482. g. iebrukt Vidzemē un Latgalē, šī turidzniecība palika pārāk nedroša un Alūksnes nozīme sāka mazināties. Minētos uzbrukumos krievi katreiz aplenca Alūksni, bet bez panākumiem. Pēc krievu aizvākšanās visi ordeņa brāļi aizrādīja uz ordeņa mestru, kā uz galveno vainīgo pie krievu postījumiem. Mestru Borchu atcēla, un viņam atvēlēja Alūksnes komtureju. Tur viņš vēl dzīvoja 3 gadus un sargāja robežu pret Krieviju. Kad 1501. gadā ordeņa mestrs Pletenbergs bija spiests atkāpties no Krievijas robežām, krievi viņam sekoja, iznīcināja visu Alūksnes novadu, bet pilsētu un pili nevarēja ieņemt. Sekojo 50 gadu ilgu miera laiku, kur dzīve Alūksnē pagāja mierīgāk. — Pilsētiņa bija maza, varbūt ar 3—400 iedzīvotājiem. Pili pret uzbrukumiem apbruņoja ar lielgabaliem, nocietināja ar vaļņiem un uzbūvēja vārtus un torņus. Kad 1559. gadā atkal iesākās cara Jāņa Briesmīgā kara gājieni pret ordeni, Alūksne bija ordeņa visstiprākais cietoksnis. Bet visiem par lielu pārsteigumu komturis Zibergs (Sieberg) 9. febr. 1560. gadā uz krievu kņaza Kurbska uzaicinājumu atvēra vārtus vaļā un atdeva pili un pilsētu krieviem bez mazākās pretošanās. (Par to mestrs Ketlers notiesāja Zibergu uz mūža ieslodzīšanu Salaspils pili. — Tagad Alūksnē 22 gadus ilgi atkal valdīja krievi. Kad 1577. gadā krievi ieņēma un iznīcināja daudz citu Vidzemes pilsētu, šī kara vētra Alūksnei pagāja scen. Tikai 1582. g. Alūksni izdeva Polijai. Polji pili un pilsētu stipri nocietināja. Ar poliem Alūksnē, — kur jau kādus 40 gadus pastāvēja luterticība, ienāca katolī, misionāri (jezuiti). Tie sāka stipri izplatīt katolītību starp zemniekiem, atņēma luterticīgiem Alūksnes pilsētas baznīcu, iespaidoja polu laicīgo varu apspiest luterticīgu u. t. t. Atņemtas baznīcas vētā luterticīgu uzbūvēja sev jauno baznīcu Zeltiņos (Lappo baznīca), vēlāk 1590. g. Lazbergu muižnieks Ikskuls luterticīgiem dāvināja jauno baznīcu Rudnē. Bet polu pārāk nežēlīgā izturēšanās pret vasaljiem un zemniekiem izsauca diezgan nopietnu rūgšanu visās šķirās. Alūksnē tika iekārtota stārstēja ar stārstu Stenceli (Pekoslavski priekšgalā). Viņam bija padoti arī Gulbenes un Rēzeknes stārsti. Pekoslavskis tapa slavens ar sevišķu muižu atsavināšanas veidu. Ja viņam kaut kur kāda vieta patika, viņš vienkārši tur novietoja kādu draugu, un ļāva maksātāju, piešķīra tam tuvējos ciematus vai pat atsevišķas mājas, vienalga, kam viņas pēc lēnu tiesībām piederēja, nosauca jaunos kompleksus par muižām un prata visas sūdzības karalim vai sēmam par savu darbību aizkavēt. Jeb viņš izdzina muižniekus vai arī zemniekus no viņu mājām un ielika citus pēc sava ieskata; nodevas uzlika pēc patikas.

Cik stipram vajaga būt.

Dramatizējums 12 ainās.

Personas:

Aizsargs. (Karavīrs).
Māte.
Tevs.
Brālis.
Māsa.
Līgava.
Kaimiņš.
Draugs.
Naidnieks.
Labvelis.
Nelaime.
Nāve.
Latvija.

Skatuve visas ainas var būt viena un tā pati, attiecīgi piekombinējot stikumus. Prospektā — vislabāk meža dekorācija. Izrādi var sarīkot arī brīvā dabā.

1. aina.

Aizsargs. Māte.

Aizsargs. (Bez svārkēm, bez cepures. Sež uz soliņa, auj kājas). Tā, nu viena kāja būtu kartība...

Māte. (Nes ēdiena traukus un liek galda). Kurp, tu, dēls?

Aizsargs. Kur pienākums mani sauc, mīļo māmuliņ.

Māte. Vai visi pilda savus pienākumus tāpat kā tu?

Aizsargs. Kas man daļas gar visiem. Es daru to, kas labāks.

Māte. Tu bieži vien citu deļ aizmirsti

pats sevi. Vai tādeļ tevi audzēju?

Aizsargs. Es esmu latvietis. Kā varu laimīgs būt, ja mūsu zemē vel tik daudz ir atstatu un nelaimīgu?

Māte. Tu aizmirsti, ka nepatiesība ir pasaules alga. Par tavu iešanu un pūlēm tu izpelniesies tikai zaimus un nīcināšanu.

Aizsargs. Bet laba apziņa būs man vislielākā atmaksa.

Māte. Jēl paliec, šodien svētku diena. Būs tavi draugi, radi še. Būs arī labi kaimiņi. Tie labprāt redzēt tevi velesies.

Aizsargs. Lai viņi nāk man līdzī. Visiem pietiks darāma.

Māte. Vai mūžīgi tu gribi tikai darīt, darīt? Kad atpūtu tu gūsi, kad izprieču?

Aizsargs. Man izprieca ir tad, kad labus darbus daru, un izprieču dod nogaruma saldumus.

Māte. Jēl padomā par savu nākotni.

Aizsargs. Vai mūsu valsts un tautas nākotne nav simtkārt svarīgāka?

Māte. Tu esi jauns. Vai domā visu mūžu tikai tautas labā pūlēties un skriet?

Aizsargs. Ja manim pietrūks spēka, nāks tad citi.

Māte. Tu noplēs zabakus. Vai tev kāds samaksās?

Aizsargs. Ja pietrūks apavu, es iešu basām kājām. Tā mūsu pirmie cīnītāji — aizmirstāmi saules tveici, lietu, salu, — mums pašiem savu zemi, savu valsti deva.

Māte. Tad bija karš. Nu tāču miers mums valda. Vai tavas pūles naču smieklīgas un veltas?

Aizsargs. Mes mieru mūžam varam paturēt tikai tad, ja vienmēr gatavi un droši katram uzbrūcējam pretī stāties.

Māte. Mans dēls, es redzu — mani vardi lieki tavai sirdij. Man sēp, ka tu sev citus skaiti tuvāki kā mani.

Aizsargs. Ak, māmiņ, mīļo. Saproti jēl mani. Kur pienākums par valsti un par latvju tautu sauc, tur māte nedrīkst delu atturēt, bet gan vēl mudināt un sekmet viņa gaitas.

Māte. Ja gan. Un tomēr mātei sava bērna liktens rūp. Man bāil, ka neotiek tev jaunums kāds, vai kāda kaite...

Aizsargs. Vai mājās esmu pasargāts pret nejausībām un pret neskaitāmām likstām?

Māte. Ak, neej prom. Mums šodien pusdienā būs cepetis un pašdarināts alus, bet tur tev varbūt izsalkumā jādzīvo bus visu garo dienu.

Aizsargs. Ne, māt. Man jāiet un es iešu. Es esmu aizsargs savai tēvijai un tautai. (Pieceļas un skūpstā mātēi roku). Uz redzēšanos, māmiņ. Esi priecīga, ka tev ir dēls, ko var upurēt, ja liktenīgā brīdī mūsu valstij upuris šis nepieciešams būtu.

Skūju Fridis-Milbergs.

Grāmatu apskats.

Somija un somi. Brauciens caur Lapzemi. — Mārtiņš Samš. A. s. Valters un Rapa izd. Rīga, 1929. g. Grāmatīņa 64 l. p. biezā; gļiti ilustrēta (37 ilustrācijas); pielikumā Somijas karte.

J. Os.